

Så här gick det till

Författarens efterord

Sägnet om munken Sven Präntare och nunnan Anna är sann. Eller ja, den finns i alla fall. Och har berättats i evigheter här i min hemstad Strängnäs på samma sätt som den beskrivs i den här romanen, även om det finns en del variationer. Jag utgick ifrån ”tänk om ...” när jag skapade min fiktiva historia som ändå innehåller en hel del sann historia från svunna tider i Strängnäs. Så långt jag har kunnat har jag efter bästa förmåga försökt hålla mig till så som det varit, och är, här i stan.

Sägnet fick jag höra om redan i skolan, och att stan kallas Gula rosornas stad är allmänt känt. Likaså heter den ena gallerian Präntaren, och den andra heter Gula rosornas företagsby. Det stämmer också att tomten där det Marströmska huset står idag aldrig har blivit utgrävd, trots att ruinerna efter den stora klosterkyrkan ligger där under. Så, vem vet vad som gömmer sig där? Tänk om ...

Eftersom jag ville kunna knyta sägnet till nutid har jag fått skarva lite eftersom det i den föds endast ett barn, men vem vet. Tänk om ... Det sägs faktiskt än idag att munken Sven irrar runt på gatorna i de gamla gränderna och letar efter sin Anna, likaså att det ibland ligger en gul ros vid kyrkmuren där Anna fick sitt grymma straff. Och det

är endast den delen av kyrkmuren precis vid benhuset som finns kvar.

Att det hördes barnskrik i det gamla Tullhuset är också sant, likaså var det en självspelande taffel inblandad någonstans i historien kring det här. Man hittade benrester efter ett barn på platsen så sent som på 1980-talet och när de flyttades till vigd jord upphörde skriken, sägs det.

Strängnäs är verkligen en historisk plats och en fantastisk skådeplats för en sådan här historia. Roggeborgen, domkyrkan, klosterruinerna, Iris likbod, Tullhuset, ja allt finns där.

Här skrev biskop Thomas den numera bevingade Frihetsvisan på 1400-talet. Här startades Sveriges andra gymnasium år 1626, här valdes Gustav Vasa till kung 6 juni 1523, här ligger Sten Sture den äldre begravd, här började man trycka böcker redan i slutet av 1400-talet, till exempel trycktes Sveriges första bok här, som Iris nämner i romanen. Strengnäsmissalet finns, och det stämmer att inget helt komplett exemplar ännu har återfunnits, så jag lät den hittas i det spektakulära bokfyndet i denna bok.

Boken som biskop Rogge själv köpt i Italien år 1460 och antecknat i finns i det unika domkyrkobiblioteket och jag har själv bläddrat i den.

Det har varit enormt kul att få grotta ner sig i stadens historia och jag har gång på gång fascinerats över vilken enorm mylla det finns att gräva i här i min stad vid Mälarens strand.

Jag har i många fall låtit Iris göra samma resa som jag själv gjort i min research, till exempel har samtalet ute vid Vårfruberga klosterruin avlyssnats precis så, där guidererna avfärdade sägnen. Jag har själv varit inne i nunnornas matsal, och fått hjälp av kyrkoherden att studera modellen

i Fogdö kyrka. Samtalet om insändaren om rosorna som borde återplanteras i stan inför 500-årsfirandet i år har tagit plats precis utanför Iris hus, som verkligen varit likbod, på gatan som av poeten Bo Setterlind döptes till Sveriges vackraste gata.

Det var faktiskt just den lilla insändaren i Strengnäs tidning som fick mig att inse att om det är någon gång man ska ge ut en historisk roman så är det just 2023, detta år av firande när till och med kungen kommer hit på nationaldagen, med anledning av det som förklaras i romanen – att det är 500 år sedan Vasa valdes till kung här.

Biskop Rogges tofflor står utställda i domkyrkan och Fogdöbonaden finns på Historiska museet, och är sydd vid den här tiden av nunnorna på Vårfruberga. Så, vad är det som säger att inte Anna var en av sömmerskorna?

Romanen i sin linda tog form en sommardag när jag och min syster Carina Eriksson, för övrigt guide som håller i dramatiserade stadsvandringar sommartid, satt på min altan och spånade. Jag ville göra något utifrån Sven och Anna, men hur skulle man kunna koppla det till nutiden? Hur gick sägnen egentligen? Fanns den nerskriven? Det verkar faktiskt vara så att artikeln i Hemmets Journal från 1983 är den enda skriftiga källan.

Och var låg egentligen Galgholmen? Fanns det verkligen spår kvar idag från forna avrättningar? Jag hittade ön, den finns i kartappen, och jag hade likt Iris planer på att ta mig dit, men fick veta att ön är så igenväxt att man inte kan gå i land.

Museinedläggningen var ett faktum i Strängnäs för några år sedan, då ett stort antal historiska föremål faktiskt auktionerades ut på nätet till allmänheten.

Talet som hålls i Ugglans park har jag hört live och också

fått av dåvarande ordföranden i kulturnämnden, Monica Lindell Rylén, tack för det. Scenen på biblioteket har jag själv varit med om nästan i detalj. Och Kristerssons skyddsvakter, ja jag har inte blivit jagad av dem men väl intervjuat dem för lokaltidningens räkning. De var ett fast inslag här i stan under månaderna innan statsministern flyttade till Sagerska palatset.

Jag har också fått stor hjälp av stans historieguru Inge "Fritte" Bergkvist, liksom av Roggebibliotekets Elin Andersson, som lät mig få kika i såväl lokaler som böcker, och berättade hur arbetet på KB-filialen med till exempel donationer kan gå till. Men sen har jag tagit mig friheter i hur Iris och Hannes arbetar i borgen.

Det är så mycket som stämmer med verkligheten i den här romanen att jag själv ibland har haft svårt att skilja på dikt och verklighet när jag skrivit. Vem vet vad som gömmer sig under Marströmska huset, egentligen? Kanske kommer några rörmokare faktiskt att hitta såväl benrester som bokfynd på platsen en vacker dag? Och en uppmärksam reporter på lokaltidningen nosa rätt på det så att historiens vingslag kan fläkta oss i ansiktet och låta oss få en inblick vi inte trodde var möjlig i medeltidens gömmor. Tänk om ...

Jag vill också tacka:

Först och främst min vän Jörgen Nordvall som en kväll berättade anekdoter från sitt liv som rörmokare i stan, och kom med en historia som jag direkt kunde använda till min prolog. Det styrde upp stora delar av historien till att bli det den blev.

Syrran Carina Eriksson, du har varit ett perfekt bollplank på många sätt, bland annat tack vare ditt gedigna historiekunnande. Maken Kjell, tack för att du tycker allt jag

skriver är bra – du är alltid den som får läsa först och ger mig självförtroende att gå vidare.

Och min fina vän Carina Malinen Lundin – på tal om självförtroende – dina ständiga stående ovationer för denna bok har gett mig vingar. Du har läst, tyckt till och jobbat som min oavlönade manager genom att prata om boken med alla du möter. Tack!

Andra som har hjälpt mig på vägen är Strängnäs bibliotek, föreningen Vårfruberga kloster, domprost Christofer Lundgren, Mats Hallenberg, professor i historia på Stockholms universitet, paret Bertilsson som lät mig låna ett av deras hus till Iris bostad och kyrkoherde Linus Jaenkhe i Fogdö kyrka. De boende i Marströmska huset och Tullhuset, som släppte in mig på närgångna studiebesök. Lars Jolstedt, som inte finns med oss längre, men som var den som berättade om sägnen för Hemmets Journal där på 1980-talet. Jag vill också tacka systrarna Helfrid och Ellen Tengzelius som fick göra en tidsresa på närmare 500 år och få ett helt annat yrke. De föddes i själva verket på 1890-talet, ärvde Tullhuset av sin morfar och vistades där ända fram tills i slutet av 1980-talet.

Och tack till Carl Johan Setterlind som lät mig använda sin fars alster i min roman.

Många är även de tryckta källor jag har grävt ner mig i för att hitta fakta om hur cisterciensernunnorna levde, vad svartbröderna gjorde i stan, när och hur biskop Rogge höjde såväl kyrktorn som kyrkmur, när Tullhuset var tullhus, om medeltida böckers utseende, innehåll och bevarande samt mycket annat. Och det har varit så kul.

Hoppas att du har njutit lika mycket när du har läst den här historien som jag när jag skrev den.

Vill du läsa sägnen som den återberättades i Hemmets Journal? Eller kanske följa med på en författarpromenad genom Strängnäs äldre delar och få besöka nyckelplatserna som återfinns i boken i verkligheten?

Kika in här: www.saxord.se/bakgrund

Hör gärna av dig och berätta om din läsupplevelse.

E-post: sofie@saxord.se

Och följ gärna mitt författarskap på:

Instagram: [sofieaxelzon_forfattare](https://www.instagram.com/sofieaxelzon_forfattare)

Facebook: [sofieaxelzonforfattare](https://www.facebook.com/sofieaxelzonforfattare)